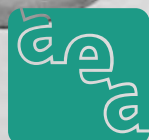

40

AEA 1970 – 2010

**A-kassan
då och nu**

Akademikernas
a-kassa

Innehåll

A-kassa i förändring	➤ 4
Anna Ekström: "Gärna utbildning, men också en rejäl försäkring"	➤ 6
AEA 40 år – ett axplock	➤ 8
Ingvar Persson: "A-kassan använder vi alla varje dag"	➤ 10
Arbetslösheten 2009	➤ 12
Stefan Fölster: "Rör inte a-kassan"	➤ 18
Olika arbetslöshet för kvinnor och män	➤ 22
Så vill de politiska partierna förändra arbetslöshetsförsäkringen	➤ 29
Socialdemokraterna	➤ 30
Moderaterna	➤ 32
Centerpartiet	➤ 34
Folkpartiet	➤ 36
Kristdemokraterna	➤ 38
Vänsterpartiet	➤ 40
Miljöpartiet	➤ 42
Jag får snart ett nytt jobb!	➤ 44
Susanna Alakoski: "Mannen utan a-kassa"	➤ 46
Regler i förändring	➤ 48
Hur mycket får man?	➤ 50
Hur funkar a-kassan?	➤ 54
A-kassans finansiering	➤ 57

Appendix

Statistik	➤ 58
Arbetslöshetsförsäkringen i bokstavsordning	➤ 64
Referenser	➤ 66

40

AEA 1970 – 2010

A-kassa i förändring

Akademikernas a-kassa fyller i år, 2010, 40 år. Mycket har förändrats under dessa år – i arbetslöshetsförsäkringen som helhet men också för AEA som a-kassa. Förändring är också temat för denna kombinerade års- och jubileumbok.

I vårt arbete möter vi förändringar på både samhälls- och individnivå, makro och mikro. Vi påverkas i högsta grad av förändringar i vår omvärld, till exempel de senaste årens finanskris och ökade arbetslöshet.

I vår medlemsundersökning har vi därför frågat våra medlemmar hur de upplever den omställning det är att bli arbetslös. Svaren visar att det finns oro men också mycket optimism.

Speciellt de senaste åren har förändringens vindar blåst i a-kassans värld. Ibland har det känts som stormvind, ibland som mildare bris. Vi har arbetat hårt för att stå rustade i blåsten. Men vi kommer inte att kunna luta oss tillbaka. Omvärlden förändras och vi måste hela tiden försöka hålla jämna steg med den – men inte heller det är tillräckligt – vi vill ligga steget före.

Att vi kan förvänta oss nyheter i framtiden framgår bl.a. av de olika partiernas inlägg om hur de ser på a-kassans funktion och innehåll i framtiden. Inläggen kan du läsa med början på sidan 29.

Man kan visa förändringen i arbetslöshet på många sätt – till exempel har vi tittat på hur den skiljer sig mellan kvinnor och män. Jag tycker att det är särskilt intressant att se att kvinnor som grupp oroar sig mer för sin ekonomi när de är arbetslösa än vad männen gör. Jag tycker också att det är tänkvärt att våra arbetslösa medlemmar tycker att det viktigaste med den service vi ger är att vi är tillgängliga och tydliga.

Det är roligt att arbeta på en a-kassa eftersom arbetslöshetsförsäkringen väcker diskussion och debatt. Vi har bett några krönikörer ge sin syn på arbetslöshetsförsäkringens roll nu och i framtiden – läs t.ex. Susanna Alakoskis krönika om mannen utan a-kassa.

För oss ligger fokus på den enskilde – vi finns till för att ge våra medlemmar bästa tänkbara service. Men vår samhällsfunktion och arbetslöshetsförsäkringens roll i arbetsmarknadspolitiken är också mycket viktig och vi känner ett stort engagemang i arbetet med att skapa en ändamålsenlig försäkring.

Vår förhoppning är att du som läser denna bok ska få en inblick i a-kassans värld och kanske bli lite nyfiken på hur den fungerar. Den är komplicerad och inte alltid helt lätt att förstå – när du känner så – hör av dig till oss. Vi kan a-kassa!

Katarina Bengtson Ekström
Kassaföreståndare

Gärna utbildning, men också en rejäl försäkring

av Anna Ekström, ordförande i Saco och AEA

Arbetslöshetsförsäkringen blir allt viktigare för akademiker. För det första är risken att förlora jobbet större än tidigare, i takt med att en akademisk utbildning inte längre ger samma skydd mot arbetslöshet. För det andra har många av Sacos och AEA:s medlemsförbund numera inkomstförsäkringar vid arbetslöshet, försäkringar som bara omfattar dem som är medlemmar i a-kassan.

Akademisk utbildning minskar risken för arbetslöshet, även om förutsättningarna skiftar stort mellan olika utbildningar och yrken. Under AEA:s historia har dock risken för arbetslöshet ökat ordentligt för Sveriges akademiker.

När krisen i början av 90-talet fick arbetslösheten att stiga, var det första gången som akademiker blev av med jobben på ungefär samma sätt som folk utan akademisk examen. Tyvärr tycks det som att många arbetsgivare dessutom misstänker att en period av arbetslöshet i en akademikers CV signalerar fara: "Akademiker brukar ju inte bli arbetslösa, bäst att se upp" tycks tankarna gå. Sammantaget innebär detta att risken för arbetslöshet är större än förr samtidigt som arbetslösheten är lika stigmatiserande och skadlig för karriären som förr.

Så till inkomstförsäkringarna. Saco och AEA skulle helst se att taket i a-kassan var högre än vad det för närvarande är – alldeles för få akademiker får de 80 procent av sin lön som i grunden är tanken. För att få ett bättre försäkringsskydd för medlemmarna har många förbund startat inkomstförsäkringar. Dessa har mycket högre tak, och betalas ut under en begränsad tid då man förväntas kunna finna ett nytt jobb. Men ett av villkoren för att omfattas av dessa är att man är medlem i a-kassan, och alltså får del av båda systemen samtidigt.

När AEA firar sitt 40-årsjubileum sker det alltså på en arbetsmarknad där skälen för Sveriges akademiker att ha ett bra försäkringsskydd om arbetslösheten slår till är större än någonsin.

1970 hade Saco 114 991 medlemmar,
30 % av dem var kvinnor.

2010 är 604 909 personer (dec. 2009)
medlemmar i Saco, kvinnornas andel
är 52 %.

AEA 40 år – ett axplock

Akademikernas a-kassa har en händelserik historia. Här har vi gjort några roliga, några viktiga och några intressanta nedslag i den.

- 1935** Den första statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen trädde i kraft.
- 1970** drog AEA:s verksamhet igång som en gemensam a-kassa för Sacos förbund, 35 år efter att den första statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen trätt i kraft. AEA-avgiften var 15 kronor per år och högsta dagpenning var 50 kronor plus två kronor per dag och barn under femton år.
- 1973** Riksdagen fattade beslut om en lag om arbetslöshetsförsäkring. Den ersatte arbetslöshetskasseförordningen från 1934.
- 1974** höjdes AEA-avgiften till 75 kronor per år.
- 1981** sänktes avgiften till 42 kronor per år.
- 1983** höjdes avgiften till 150 kronor per år.
- 1988** Kassen hade 14 anställda och 200 000 medlemmar.
- 1989** Karensdagarna försvann.
- 1990** Avgiften höjdes till 228 kronor per år.
- 1993** Karensen återinfördes. Högsta dagpenning höjdes 1 januari till 598 kronor för att sänkas 1 juli till 564 kronor. ALU infördes.
- 1995** De allmänna förvaltningsdomstolarna blev överklagandeinstans för arbetslöshetsärenden och a-kassorna fick rollen som processförande part.

- 1996** Kompensationsnivån sänktes till 75 procent. Hårdare sanktioner vid fusk infördes. Avstängningsdagarna för den som sagt upp sig ökade från 20 till 45.
- 1997** Riksdagen beslutade om nya lagar för arbetslöshetsförsäkring och arbetslöshetskassor. Studerandevillkoret infördes. AEA lanserade sin första webbplats.
- 1998** AEA utvecklade och erbjöd som enda kassa möjligheten att deklarerat kassakorten på Internet. 2010 använder över 80 procent av de arbetslösa medlemmarna möjligheten.
- 2001** I december hade AEA 445 000 medlemmar. Arbetslösheten var 1,7 procent. Möjligheten att få en a-kasseperiod efter arbetsmarknadsprogram försvann.
- 2002** A-kassorna kom att omfattas av reglerna för offentlighet och sekretess. Högsta dagpenning höjdes till 680 kronor och en förhöjd dagpenning på 730 kronor infördes.
- 2004** Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, IAF, blev tillsynsmyndighet för a-kassorna och Arbetsförmedlingen.
- 2006** AEA hade över 600 000 medlemmar. Arbetslösheten var 1,9 procent i december. Kansliet hade ca 100 personer anställda.
- 2007** Avgiften höjdes från 90 till 240 kronor i månaden efter riksdagsbeslut. 70 000 medlemmar gick ur AEA kort därefter. I september sänktes avgiften till 225 kronor.
- 2009** 1 juli sänktes avgiften till 90 kronor. I september hade AEA för andra gången 600 000 medlemmar.
- 2010** Kassan har 130 anställda och drygt 615 000 medlemmar.

A-kassan använder vi alla varje dag

av Ingvar Persson, ledarskribent Aftonbladet

Den 20 december 2006 vilade en stilla julstämning över riksdagen. I tanken hade säkert många av de folkvalda redan tagit julleddigt. På pressläktaren fanns det – precis som vanligt – gott om plats.

I kammaren höll arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin ut tillsammans med något tiotal ledamöter. Föredragningslistan den 20 december toppades av den höstens största och mest kontroversiella fråga – förändringen, eller försämringen, av arbetslöshetsförsäkringen.

Även om sakfrågorna – högre avgifter och lägre ersättningar – fallit bort från den politiska dagordningen kommer jag ihåg den där debatten eftersom argumenten präglade de senaste årens politiska samtal.

Det växlades en del hårda ord.

Jag minns också den där förmiddagen eftersom den avslöjade hur lite vi, trots alla ord, talat om vad arbetslöshetsförsäkring betyder för ett samhälles sätt att fungera.

I riksdagen får partierna tala i storleksordning. Så småningom blev det kristdemokraten Désirée Pethrus Engströms tur i talarstolen.

”Vår målsättning är inte att människor ska använda arbetslöshetsförsäkringen”, sa hon.

Antagligen försökte Pethrus Engström beskriva den självklara ambitionen för all arbetsmarknadspolitik, att ge så många som möjligt en chans att jobba. Men samtidigt formulerade hon ett tankefel vi ofta gör oss skyldiga till när vi talar om arbetslöshetsförsäkringen.

Precis som med alla försäkringar är det nämligen inte bara den som drabbas – blir arbetslös – som använder försäkringen. Det gör vi allihop, och varje dag.

Jag har upplevt arbetslöshet. Det har handlat om situationer när mitt liv av olika anledningar tagit en ny riktning. Ungdomsåren och de första försöken att hitta en plats på arbetsmarknaden, tiden som nyutbildad lärare utan erfarenhet att visa upp för strama studierektorer och tillfällen när livet av andra skäl förändrats.

I efterhand kan jag säga att det varit utvecklande. De har lett vidare till nya arbeten eller rent av till nya karriärer. Men medan jag sökt arbete, fyllt i mina kassakort och sökt i Platsjournalen har det ofta varit ett helvete.

Utan den relativa ekonomiska trygghet arbetslöshetsförsäkringen ger är det osäkert om jag vågat förändringen.

Naturligtvis kan det sägas att jag ”använt” a-kassan när jag varit arbetslös. Men det är minst lika sant att säga att jag använde a-kassan när jag fattade besluten att börja studera, att byta ort eller att starta en ny yrkesbana. Och jag ”använder” försäkringen i dag när jag kan gå till jobbet utan att i första hand oro mig över vad som skulle hända om mitt jobb försvann.

Trygghetssystemen påverkar oss alla, hela tiden. Och det påverkar samhället och arbetsmarknaden. Trygghet är den grund som gör förändring möjlig. Just därför borde villkoren i a-kassan inte bara vara en fråga om hur ett anständigt samhälle sörjer för den som förlorat sitt jobb.

En fungerande arbetslöshetsförsäkring gör framför allt att vi slipper en massa oro i vardagen. Och det är sannerligen ingen liten sak.

”

Arbetslösheten 2009

Arbetsmarknaden påverkas av många faktorer, t.ex. hur konjunkturen utvecklas, ny teknik, befolkningens ålderssammansättning, människors konsumtionsmönster och politiska prioriteringar och beslut. Vissa omständigheter kan vi förutse och andra är svåra att ha beredskap för. Den kraftiga och snabba konjunkturedgång som vi sett de senaste åren är ett bra exempel på en händelse vars exakta konsekvenser var svåra att förutse. Att högkonjunkturen inte skulle vara för evigt var givet, men mer osäkert var tidpunkten för nedgången, hur svår den skulle bli och vilka samhällssektorer som skulle komma att drabbas.

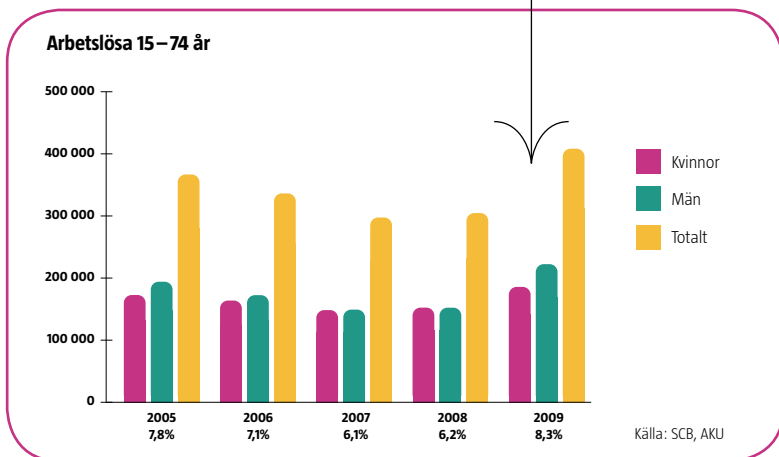
Ett tufft år

Hösten 2008 smällde det till och vi stod inför en av de värsta konjunkturedgångarna sedan efterkrigstiden. BNP rasade, exportbortfallet blev mycket stort, människor slutade konsumera, företagen lade stora varsel och arbetslösheten steg. 2009 blev ett riktigt tufft år, men under senare delen av året fanns tecken på att krisen höll på att klinga av.

34 procent fler arbetslösa

Arbetslöshet beskrivs och mäts på olika sätt. Den officiella arbetslöshetsstatistiken, Arbetskraftsundersökningar (AKU), tas fram av SCB och bygger på intervjuer. Arbetsförmedlingens statistik baseras på de uppgifter som finns i de egna registren. Mer om skillnaderna i denna statistik finns på sid. 58.

Enligt SCB:s statistik ökade arbetslösheten i Sverige med 34 procent 2009. Under året var i genomsnitt 408 000 personer i åldern 15–74 år arbetslösa jämfört med 304 000 år 2008. Det innebar att det relativa arbetslöshetsstalet, andelen arbetslösa av arbetskraften, ökade från 6,2 till 8,3 procent.

Akademiker allt oftare arbetslösa

Under 1900-talet har akademisk examen ofta förknippats med låg arbetslöshetsrisk. Fortfarande utgör gruppen med en eftergymnasial utbildning på minst 2 år* en relativt liten del av det totala antalet arbetslösa. Men under de senare decennierna har även akademiker i allt högre utsträckning drabbats av arbetslöshet. Enligt statistik som Saco tagit fram över den öppna arbetslösheten, hade denna fördubblats bland akademiker i april 2005, jämfört med april 1994. En viss del av ökningen beror på definitionsförändringar men även med hänsyn tagen till detta visar siffrorna på en avsevärd ökning.

För våra medlemmar, akademikerna, bearbetar Saco Arbetsförmedlingens statistik, den presenteras i Sacos arbetsmarknadsdata (www.saco.se). Den statistiken visar att arbetslösheten för personer med minst två års eftergymnasial utbildning har ökat markant det senaste året.

* Arbetsförmedlingens statistik kan endast avgränsas till antalet arbetslösa med minst två års eftergymnasiala studier, för att räknas som akademiker ska man egentligen ha minst tre års eftergymnasial utbildning.

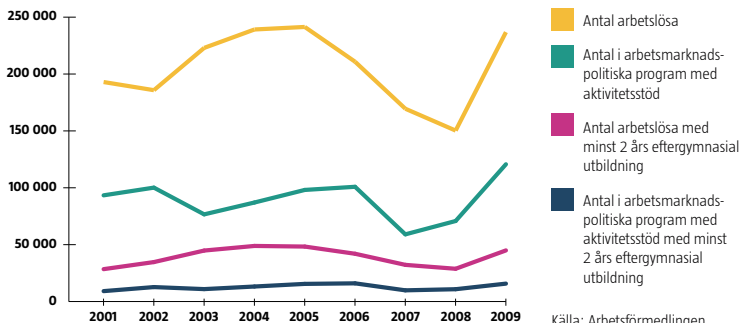
53 procent fler akademiker var arbetslösa eller i program

Av Arbetsförmedlingens prognos från hösten 2009 framgår, med förbehåll för att beskrivningen är något förenklad, att personer med en högre utbildningsnivå klarar sig bättre på arbetsmarknaden. Personer med kortare utbildning (förgymnasial) var de som först drabbades av konjunkturedgången. Deras sysselsättning började visa en negativ trend redan under andra kvartalet 2008, medan det för gruppen med lång högskoleutbildning (minst två år) dröjde till första kvartalet 2009. Akademiker är självfallet inte en homogen grupp, utan här återfinns såväl yrkesgrupper med låg arbetslöshet som akademikergrupper som även i högkonjunktur uppvisar en hög arbetslöshet.

Enligt Arbetsförmedlingens statistik för 2009 var i genomsnitt 357 500 personer i åldern 16–64 år arbetslösa eller deltog i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd. Av dessa hade 60 700 minst två års eftergymnasiala studier, vilket är en ökning med 53 procent eller 21 100 personer jämfört med 2008 då 39 600 personer fanns i denna grupp. Det innebär att 17 procent av dem som var arbetslösa eller deltog i ett arbetsmarknadspolitiskt program hade en eftergymnasial utbildning om minst två år.

Om man betraktar utvecklingen under 2000-talet, fr.o.m. 2001, finns ingen ökning som når upp till dessa nivåer.

Genomsnittligt antal arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program

Källa: Arbetsförmedlingen, Saco Arbetsmarknadsdata

Arbetslösheten för personer med minst tvåårig eftergymnasial utbildning har under 2009 ökat i samtliga åldersgrupper, för både män och kvinnor, i alla län och i samtliga utbildningsinriktningar.

För dem med minst två års eftergymnasial utbildning har långtidsarbetslösheten* nästintill fördubblats under året. I december 2008 var 9 045 personer långtidsarbetslösa och ett år senare var motsvarande siffra 17 200, vilket innebär en ökning med hela 90 procent.

En halv miljon lämnade a-kassorna

Innan krisen kom hade många arbetslöshetsförsäkrade valt att lämna a-kassorna. Enligt statistik från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) minskade medlemsantalet med nästan 500 000 från september 2006 t.o.m. juni 2008. Detta innebar att många riskerade att stå utan en inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning om de skulle bli arbetslösa. Regeringen vidtog då åtgärder för att underlätta ny- och återinträde. Under 2009 fick a-kassorna 34 500 fler medlemmar, en ökning med 1 procent jämfört med antalet medlemmar i december 2008. AEA fick under året 27 000 nya medlemmar.

Lågkonjunkturen innebar en kraftig ökning av antalet sökande till universitet och högskolor

Statistik från Högskoleverket visar att allt fler väljer att söka utbildning vid landets universitet och högskolor. Hösten 2009 sökte 360 000 personer till universitetens och högskolornas program och kurser. Det är en ökning med 22 procent jämfört med hösten 2008. Året dessförinnan, mellan hösten 2007 och hösten 2008 ökade antalet sökande med endast 1 procent.

Även antalet personer som antogs till universitets- och högskolestudier ökade kraftigt från 2008 till 2009. 51 700 fler personer antogs hösten 2009, vilket även det är en ökning med 22 procent.

* Öppet arbetslösa som varit anmälda på Arbetsförmedlingen i minst 6 månader. Ungdomar under 25 år räknas som långtidsarbetslösa efter 100 dagar.

En analys som Högskoleverket gjort visar att det vid lågkonjunktur är fler 19-åringar som väljer att gå direkt vidare till högskolan från gymnasiet, och fler som studerar vidare efter att de tagit en examen. Sambanden är dock komplexa och svårfångade.

Ska akademiker ha en arbetslöshetsförsäkring?

Svaret kan inte bli kortare - Ja!

Oavsett vad man väljer att utbilda sig till, oavsett hur goda framtidsutsikterna är – hur det blir i framtiden är svårt att veta. Det kan därför vara bra att tänka på att det kan komma perioder i arbetslivet som kräver omställning. Arbetslöshet drabbar även akademiker.

Att försäkra sig mot arbetslöshet går inte, men genom att ha en arbetslöshetsförsäkring går det att dämpa de ekonomiska konsekvenserna. Allt fler väljer att gå med i a-kassan och många väljer AEA, vilket visar att allt fler akademiker vill försäkra sig om en ekonomisk grundtrygghet.

Det stora flertalet akademiker tjänar mer än vad som krävs för att få högsta dagpenning. Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) har visat att 13 procent av de arbetslösa som arbetar heltid får 80 procent av sin tidigare inkomst i a-kassa vid arbetslöshet. Av de arbetslösa i AEA är det 5 procent som får 80 procent av sin tidigare inkomst, dvs. nästan alla tjänade mer än taket i försäkringen innan de blev arbetslösa (18 700 kr i månaden). Saco och vissa fackförbund erbjuder en inkomstförsäkring som kompletterar arbetslöshetsförsäkringen. Ett villkor för att ha rätt till den försäkringen är ett medlemskap i AEA.

Sofia Carenholm

Försäkringsinformatör

Arbetat på AEA sedan 2007

Vilka egenskaper ska man ha när man jobbar på en a-kassa?

– Man ska vara noggrann, serviceinriktad och lyhörd.

Påverkade den ökade arbetslösheten under 2009 ditt arbete?

– Ja, arbetsbelastningen ökade. Det var ett exceptionellt år. Vi märkte tydligt av den ökade arbetslösheten. Telefonen ringde mer och personerna ville ha svar på konkreta frågor om hur det skulle bli om de blev arbetslösa.

Vad är svårast att förklara?

– Företagsärenden är svåra. Och frågorna om hur det blir för den enskilde vid arbetslöshet. Vi kan bara ge generella svar eftersom det är först när vi har alla uppgifter och börjar handlägga ärendet som vi vet detaljerna.

Karolina Bardland

Handläggare

Arbetat på AEA sedan 2004

Vad är det roligaste med jobbet?

– Kontakten med människor.

Vilken är den vanligaste frågan?

– "Kan jag få ersättning?"

Kan du nämna något som du skulle önska att alla visste om a-kassan?

– Att man måste uppfylla vissa villkor för ersättningen, att arbetslöshetsersättning inte är något man får per automatik bara för att man är medlem i a-kassan.

Ann Strålin

Receptionist

Arbetat på AEA sedan 2007

Vad utmärker en bra receptionist på en a-kassa?

– Att man är nyfiken, lyhörd och tycker om människor. Givetvis måste man vara serviceinriktad också.

Vilken är den vanligaste frågan som du får?

– "Varför måste jag skicka in arbetsgivarintyg för att få a-kassa?"

Vad tycker du att alla borde veta om a-kassan?

– Att den är en förutsättning för att man ska få ersättning om man blir arbetslös, att man måste vara medlem och att det är en försäkring, vilket innebär att det finns villkor som måste vara uppfyllda.

Rör inte a-kassan

av Stefan Fölster, Chefekonom Svenskt Näringsliv

Det är alltid lätt att kräva mer. Den som värnar om välfärdssystemen måste emellertid fråga sig vad som är långsiktigt hållbart. Sverige har just gått igenom en smärtsam period där sjukförsäkringen inte visade sig vara hållbar. Den överutnyttjades och legitimiteten försvann, vilket tvingade fram en ordentlig åtstramning. Liknande har tidigare skett på andra välfärdsområden som bostadssubventionerna eller stöden till studieförbunden.

Att göra den skattefinansierade delen av a-kassan mer generös är därför en lek med elden. En ganska omfattande forskningslitteratur tyder på att högre a-kaskenivåer höjer arbetslösheten ganska ordentligt av två skäl. Dels förlängs arbetslöshetstiden för en arbetslös

som kanske ratar fler jobb när a-kassan är högre. Dels blir de fackliga lönekraven högre just för att den resulterande arbetslösheten då är lättare att bära.

Taket i a-kassan har stor betydelse för dess legitimitet. De flesta tycker nog att det är rimligt att en städare med låg lön får en stor del av lönen ersatt av a-kassan. Ett högt tak skulle dock innebära att jag, om jag blev arbetslös, skulle få en betydligt högre ersättning från a-kassan än vad städaren har i lön. Arbetsgivare skulle snart berätta om arbetssökande som gör tydligt att de inte vill ha jobbet som städare. Och så krackelerar legitimiteten.

Rent teoretiskt kan det finnas en poäng med att höja taket just under konjunktursvackor. Det kan bidra till att människor inte räds arbetslösheten i lika hög utsträckning och därför inte drar åt svängremmen lika mycket. Det finns dock betydligt effektivare sätt att använda knappa offentliga medel för att stimulera ekonomin. Dessutom förutsätter resonemanget att taket sänks igen i nästa högkonjunktur, vilket inte är lättsnutet i Sverige.

Det finns dock alternativ till skattefinansiering. Omställningsavtalen ger redan ett komplement till a-kassan. Flera fackföreningar har byggt upp komplette-

rande inkomstförsäkringar. Det finns också försäkringar av huslån som faller ut i samband med arbetslöshet. Dessa alternativ kommer säkert att bli vanligare hos dem som uppfattar ett ökat försäkringskydd som viktigt.

I åtskilliga andra länder, från Österrike till Brasilien, har arbetslöshetsförsäkringen kompletterats med ett sparande som kan användas vid arbetslöshet. En summa avsätts, ofta av både arbetstagaren och arbetsgivaren, till ett sparande som man kan välja att ta ut om man blir arbetslös. Tar man inte ut pengarna under arbetslivet så blir de i stället ett tillskott till pensionen. Ett sådant sparande utgör självfallet ingen försäkring eller bidrag. Men det skapar en extra buffert, framförallt för dem som har arbetat ett antal år och sedan överraskas av ett varsel. Samtidigt är ett sådant sparande ganska immunt mot statens finansieringsproblem och risken för överutnyttjande och urholkad legitimitet.

Under 1990-talet förde jag och andra en debatt om fördelarna med sådana kompletterande sparsystem. Vi förlorade debatten. Följden var att Sverige blev världsmästare i utnyttjande av sjukförsäkringen, och tvingades till en kraftig åtstramning av villkoren för dem som blir sjuka.

De som vill göra socialförsäkringarna mer generösa vill nu göra om samma misstag, denna gång med a-kassan. Det kanske är som Marx skrev. Historien upprepar sig alltid, först som tragedi sedan som fars.

”

1970 utbetalades 291 miljoner kronor (1/9–31/8 1969/70) i arbetslöshetsersättning.

2010 kommer 23 miljarder kronor betalas ut i ersättning enligt Arbetsförmedlingens prognos.

Olika arbetslöshet för kvinnor och män

Att bli arbetslös är en stor förändring i en människas liv. Man lämnar sina arbetsuppgifter, sina arbetskamrater, rutiner och regelbundna löneutbetalningar för att gå in i en period av större osäkerhet. Tiden som arbetslös präglas många gånger av stress och oro för ekonomi och för sociala konsekvenser, men också av framtidstro och nya möjligheter. Hur vi upplever förändring och hur vi hanterar den är individuellt.

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring, tänkt att användas under en begränsad tid till dess man skaffat sig ett nytt arbete och försörjning och ger en grundtrygghet för den som blir arbetslös mot sin vilja. Det stora flertalet av arbetslöshetskassornas medlemmar kommer aldrig att behöva använda försäkringen – man betalar sin premie i form av medlemsavgift men blir aldrig arbetslös. Av de 609 000 personer som var medlemmar i AEA i slutet av december 2009 hade 112 000 (18 %) någon gång under sin tid som medlem fått arbetslöshetsersättning.

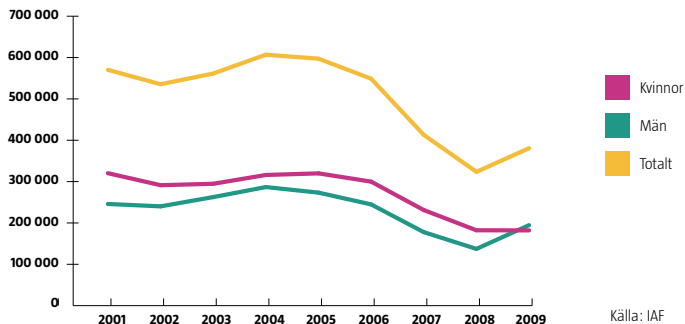
Fler män än kvinnor fick ersättning 2009

När vi mäter hur många av våra medlemmar som är att betrakta som arbetslösa räknar vi hur många som får ersättning och hur mycket ersättning som betalas ut under en viss period. Denna statistik sammanställs av IAF. Definitionen på arbetslöshet är att man fått ersättning utbetald för minst en dag i en månad.

Arbetslösheten för AEA:s medlemmar ökade med 39 procent mellan december 2008 och december 2009. I december 2009 var 11 000 av AEA:s medlemmar arbetslösa jämfört med 7 900 i december 2008. I genomsnitt fick 9 800 personer per månad ersättning från AEA under 2009.

Om man betraktar IAF:s statistik för alla a-kassor 2001-2008 visar den att alla år har fler kvinnor än män fått arbetslöshetsersättning. 2009 skedde dock en förändring: fler män än kvinnor fick ersättning från a-kassan. Antalet kvinnor som fick ersättning var till och med något mindre 2009 än 2008, medan antalet manliga ersättningstagare ökade med hela 41 procent.

Antal ersättningstagare inkomstrelaterad ersättning och grundbelopp, alla a-kassor

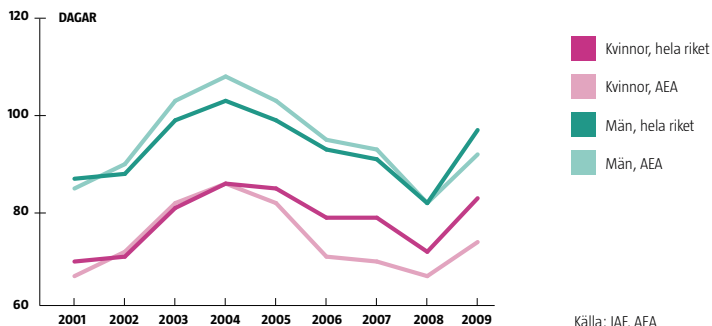
När vi betraktar hur antalet ersättningstagare förändrats i AEA ser vi att 26 200 (4,4 %) av AEA:s medlemmar fick ersättning någon gång under 2009, vilket är en ökning med 17 procent jämfört med 2008 då 22 300 (3,9 %) av AEA:s medlemmar någon gång fick ersättning. 2009 var fördelningen 61 procent kvinnor och 39 procent män. Året dessförinnan var fördelningen 63 procent kvinnor och 37 procent män. Andelen manliga ersättningstagare ökade alltså med två procentenheter.

Fördelningen mellan antalet arbetslösa män och kvinnor hos AEA skiljer sig mot hur det ser ut för alla a-kassor totalt. Hos oss är antalet kvinnliga ersättningstagare fler, vilket bl.a. beror på att vi har fler kvinnliga medlemmar. Men även för AEA så är det en tydlig trend att det är männens arbetslöshet som ökat mest.

Männen får fler ersättningsdagar

När vi ser till hur många ersättningsdagar våra arbetslösa medlemmar får i genomsnitt finner vi samma mönster som för alla a-kassor totalt: männen får fler ersättningsdagar än kvinnorna.

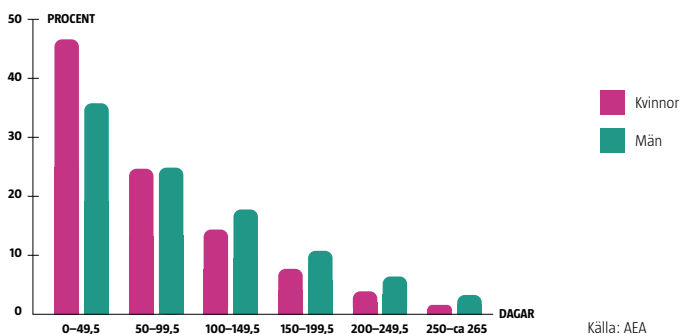
Genomsnittligt antal ersättningsdagar, inkomstrelaterad ersättning

För männen kan vi se att våra medlemmar under sex av åren ligger över genomsnittet för alla a-kassor, medan kvinnorna endast gör det vid två tillfällen.

Vi har också tittat på hur kvinnorna och männen fördelar sig i olika intervall av ersättningsdagar under perioden 2000–2009, och i diagrammet nedan kan man se hur fördelningen gestaltade sig 2009.

Andel kvinnor och män efter antal ersättningsdagar 2009, inkomstrelaterad ersättning

Max antal dagar som kan utbetalas under ett år är ca 260–265 beroende på att man som mest kan få 5 dagar i veckan.

Skillnaden mellan könen växer med antalet ersättningsdagar. I gruppen som fått 250 dagar eller mer är andelen män dubbelt så stor. Detta mönster gäller för hela tioårsperioden. Majoriteten (67,8%) av de arbetslösa AEA-medlemmarna fick ersättning med färre än 100 dagar: 72 procent av kvinnorna och 61 procent av männen.

Kvinnorna har lägre normalinkomst än männen

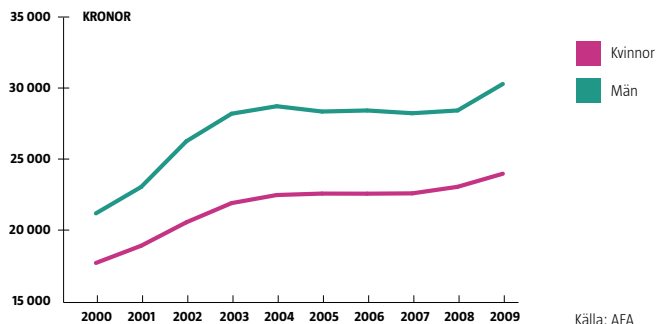
Vi ställde oss frågan om det finns något samband mellan inkomst och hur många ersättningsdagar man får.

För alla som söker ersättning i a-kassan räknas det fram en normalinkomst som ligger till grund för hur mycket ersättning den sökande får. För att få den högsta dagpenningen om 680 kronor under hela ersättningsperioden krävs att man haft en genomsnittlig inkomst om 21 371 kronor. Den genomsnittliga normalinkomsten för AEA:s ersättningstagare var 2009 cirka 26 500 kronor per månad och de flesta har den högsta dagpenningen.

Det är ett välkänt faktum att kvinnor i genomsnitt har lägre löner än män. Om man ser till skillnaderna mellan kvinnor och mäns löner i den officiella lönestatistiken från Medlingsinstitutet så var den genomsnittliga löneskillnaden 15,8 procent 2008. En del av den skillnaden går att förklara med att män och kvinnor bl.a. arbetar inom olika områden, har olika hög utbildning, olika tjänstgöringsomfattning och olika ålder. Vi har i vår statistik inte tagit hänsyn till sådana skillnader. 2008 var skillnaden i normalinkomst mellan könen 19 procent, och ökade till 21 procent 2009.

I tabellen på nästa sida kan man se kvinnornas respektive männens genomsnittliga normalinkomst bland AEA:s ersättningstagare för perioden 2000–2009.

Genomsnittlig normalinkomst, AEA:s ersättningstagare

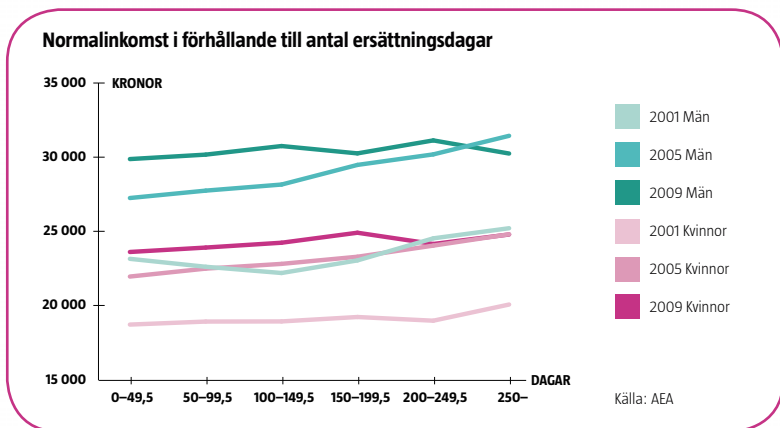
5 %

5% av AEA:s ersättningstagare får 80% av sin tidigare inkomst. Många av AEA:s medlemmar har kompletterande inkomstförsäkringar.

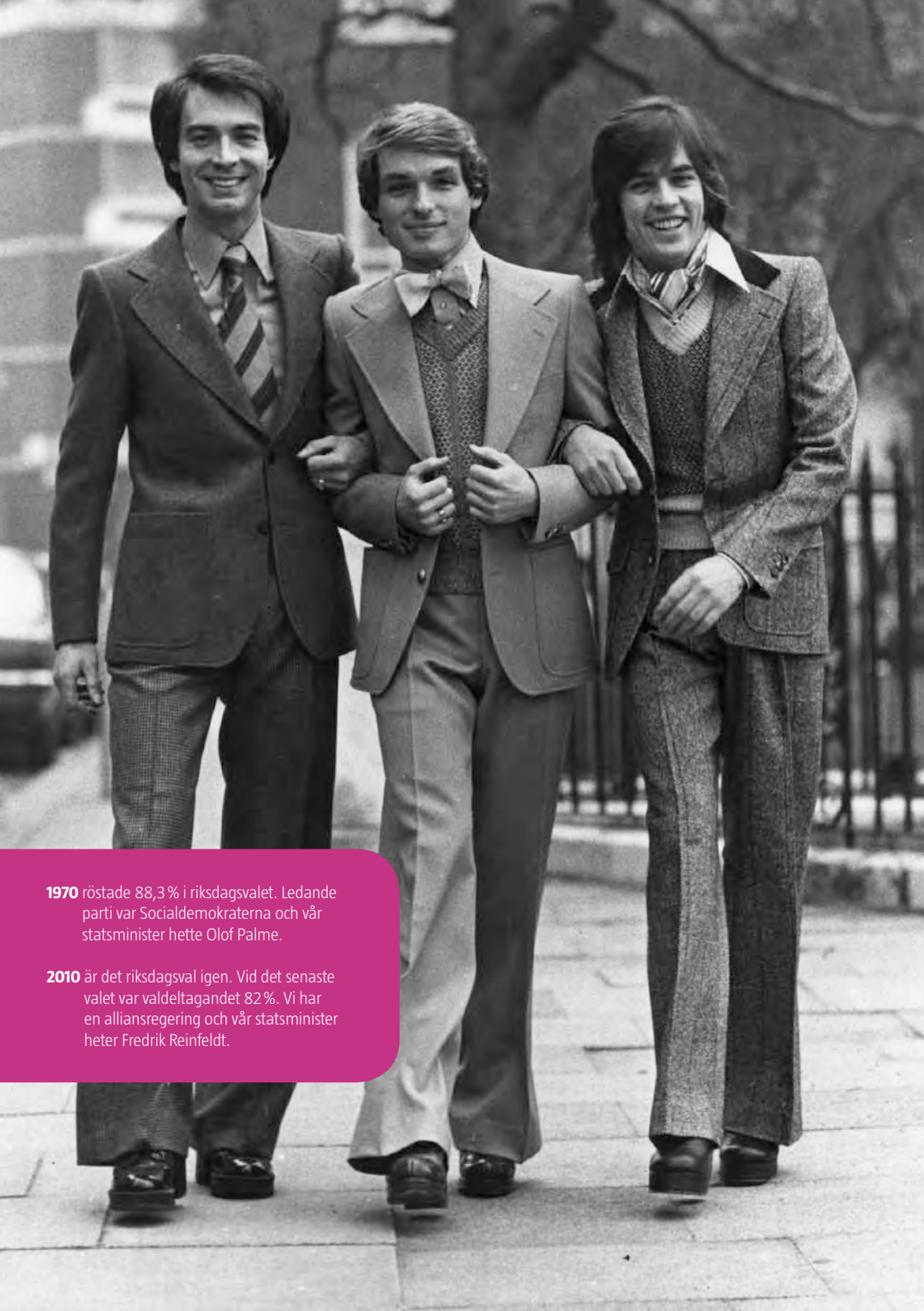
Ju högre inkomster, desto fler ersättningsdagar

När man gör en jämförelse av kvinnors och mäns normalinkomst i förhållande till antal ersättningsdagar kan man se att de som får fler ersättningsdagar i genomsnitt har en högre normalinkomst. Detta mönster finns för båda könen.

I tabellen nedan har vi valt ut tre år, 2001, 2005 och 2009 för att få en jämförelse.

Som man kan se i diagrammet är det ett stort hopp mellan åren 2001 och 2005, medan skillnaden inte är lika stor mellan 2005 och 2009. Enligt vår bedömning kan en förklaring vara förändrade regler för hur normalinkomsten beräknas.

1970 röstade 88,3 % i riksdagsvalet. Ledande parti var Socialdemokraterna och vår statsminister hette Olof Palme.

2010 är det riksdagsval igen. Vid det senaste valet var valdeltagandet 82 %. Vi har en alliansregering och vår statsminister heter Fredrik Reinfeldt.

Så vill de politiska partierna förändra arbetslöshetsförsäkringen

Arbetslöshetsförsäkringen är en viktig del av arbetsmarknadspolitiken och a-kassans arbete påverkas i hög grad av vilka politiska beslut som fattas. Därför har vi bitt de sju riksdagspartierna beskriva sin syn på vilken roll arbetslöshetsförsäkringen ska ha i arbetsmarknadspolitiken och vilka övergripande förändringar som de anser bör göras i arbetslöshetsförsäkringen för att möta förändrade krav och förutsättningar. Frågan gick till partisekreterarna och gruppledarna i riksdagens arbetsmarknadsutskott.

Vi uppskattar att partierna har bidragit med dessa texter. Vår avsikt är inte att analysera svaren men vi kan helt kort konstatera, vilket inte är någon nyhet, att partierna har olika åsikter om hur arbetslöshetsförsäkringen ska se ut. De har dock det gemensamt att de alla uttrycker behov av förändring. Så, återigen på tema förändring – oavsett vilken politik som kommer att bedrivas så kommer arbetslöshetsförsäkringen och a-kassornas verksamhet att i framtiden möta förändringar på ett eller annat sätt.

Berit Högman

Riksdagsledamot (S),
Vice ordförande i riksdagens
arbetsmarknadsutskott

En väl utformad arbetslöshetsförsäkring är en förutsättning för att arbetsmarknaden ska fungera.

Vi vill därför se en stark arbetslöshetsförsäkring som bidrar till omställning av arbetskraften och därmed till stärkt konkurrenskraft. Vårt mål är en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring som är enkel att förstå, som är pålitlig och som inte kan missbrukas. Då bidrar den till rörlighet på arbetsmarknaden och en bred uppslutning kring öppenhet och utveckling i svensk ekonomi.

En halv miljon människor har trängts ut ur a-kassan för att den blivit för dyr, för dålig och för krånglig. Därmed innebär arbetslöshet en katastrof för allt fler. Sveriges utveckling hämmas när människor räds förändring.

Vi vill även fortsättningsvis ha en frivillig försäkring som administreras av de fackliga organisationerna. En bättre arbetslöshetsförsäkring som omfattar flertalet löntagare är en avgörande del av en starkare arbetslinje.

Arbetslinjen innebär både rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Vi vill ha krav utan kränkning och en försäkring som är anpassad till dagens och morgondagens allt mer rörliga arbetsliv. Olika människor har olika förutsättningar att anpassa sig till arbetsmarknadens krav – att flytta eller utbilda sig till nya jobb. Många människor jobbar mindre än vad de skulle vilja, och tvingas gå arbetslösa på deltid. Otryggheten för många är stor. Vi vill att allas kraft och vilja till arbete ska tas tillvara, efter de förutsättningar var och en har.

Avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen ska inte vara beroende av risken för arbetslöshet. Alla ska ha råd att vara med i arbetslöshetsförsäkringen och de allra flesta ska vilja vara med. Vi vill sänka den enskildes totala avgift till försäkringen kraftigt. Vi vill verka för en solidarisk finansiering där egenavgiften är låg och likvärdig för alla löntagare. Dessutom vill vi höja taket. Målet är att 80 procent ska ha 80 procent av tidigare lön i ersättning.

Tomas Tobé

Riksdagsledamot (M)

Ledamot i arbets-
marknadsutskottet

Näringspolitisk talesperson

*Sverige går igenom en period av strukturuomvandling. I finans-
krisens spår anpassas arbetsmarknaden till nya förutsättningar.
En del gamla jobb försvinner samtidigt som nya arbetstillfällen
kommer till. Moderaternas utgångspunkt är att individen ska
möta ett modernt a-kasssystem som erbjuder en sund omställ-
ning mellan två jobb.*

Arbetslöshetsförsäkringen har alltid varit en grundpelare för om-
ställning. Det stöd som utformades i slutet av 1800-talet kan tyckas
för långt borta för att vara relevant att diskutera. Men faktum är
att Typografförbundets resebidrag från 1885 utgjorde starten för en
a-kassa som hade en tydlig omställningskaraktär: Den gjorde det
möjligt för medlemmar att kunna söka arbete på annan ort och var
ett svar på den tidens strukturuomvandling.

Idag står vi inför nya utmaningar. Det kräver att vi fortsätter sä-
kerställa att försäkringsmässigheten består i a-kassan. Under man-
datperioden har alliansregeringen genomfört en rad förändringar
som har syftat till att komma bort från det permanenta försörjnings-

stöd som tidigare kännetecknade systemet. I grunden har reformerna varit positiva, men viktiga utmaningar kvarstår. Vi ser till exempel att den administrativa bördan stundtals medför oacceptabelt långa handläggningstider och att många fortfarande inte har ett försäkringsskydd genom medlemskap i a-kassan.

AEA har under de senaste åren fått kraftigt ökat antal medlemmar, medan andra kassor har fått uppleva det motsatta. Pensionsavgångar och konjunktur påverkar detta tydligt. Det medlemstapp som vi tidigare kunde skönja under 2007 har nu emellertid avbrutits. Trenden är tydlig: antalet medlemmar i kassorna är nu tillbaka på nästan samma nivå som i februari 2008.

Nu tar vi nästa steg. Regeringen har tillsatt en ny socialförsäkringsutredning. Dessutom, den tjugoförsta långtidsutredningen tar sikte på samma område. Från Moderaternas sida är vi tydliga med vår ambition att löpande pröva hur arbetslöshetsförsäkringen kan förändras för att gå i jämna steg med individens omställning på arbetsmarknaden.

Annika Carlsson

Riksdagsledamot (C)

Ledamot i arbetsmarknadsutskottet

Förbundsordförande
i Centerkvinnorna

En förutsättning för att våga vara modig är trygghet. Förtröstan om att det finns livbojar för den som ger sig ut på okända vatten räddar inte bara liv, det skapar också möjlighet för fler att våga. LO-ekonomen Gösta Rehns ord "vingarnas trygghet" är lika aktuella i dag som på femtiotalet. Den största och viktigaste tryggheten för en arbetstagare är tillförsikten om goda möjligheter att få ett nytt välbetalt arbete. Globalisering och konjunktursvängningar ställer stora krav på flexibilitet i arbetslivet för både arbetstagare och arbetsgivare.

Arbetslöshetsförsäkringen är en hörnsten för att skapa trygghet och flexibilitet. Vi tycker att ett försäkringssystem som till allra största delen finansieras via skattsedeln ska komma alla till del. Grundläggande för en försäkring som omfattar alla på arbetsmarknaden är att den upplevs som rättvis och därmed får den legitimitet som fordras. Samtidigt måste systemet vara så enkelt och kostnadseffektivt som möjligt, både för de enskilda och för de som ska administrera systemet.

Omställningsförsäkringen ska ha det tydliga målet att hjälpa människor tillbaka till egen försörjning, istället för dagens mål om att enbart garantera inkomstrygghet. Vi förespråkar därför en högre ersättning de första månaderna. Att ge drivkrafter till arbete och flexibilitet handlar om trygghet men också om att det alltid ska löna sig att arbeta och utbilda sig.

Dagens anställningstrygghet missgynnar den som byter jobb eller sätter sig på skolbänken. Lagen om anställningsskydd ger ökad trygghet i en långvarig anställning, inte trygghet i förändring. Alltför många stannar kvar på fel jobb med få utvecklingsmöjligheter eller jobb som de inte trivs med. För att möta att det är kunskap och kompetens, inte anställningsår, som är trygghet vill vi inrätta kompetenskonto. Vi vill med våra förändringar uppnå arbetsmarknadstrygghet istället för en anställningstrygghet.

Att trygghetssystemen finns för alla under tid för omställning gör det möjligt för fler att använda sina vingar.

Erik Ullenhag

Partisekreterare

Riksdagsledamot (FP)

*Under några år hade jag glädjen att feriearbeta på Akademiker-
nas Erkända Arbetslöshetskassa. Av min första lysande handle-
dare lärde jag mig vikten av att vara serviceminded och samtidigt
vårda arbetslöshetsförsäkringen. Jag fick respekt för människors
behov av skydd vid arbetslöshet men lärde mig också vikten av
att arbetslöshetsförsäkringen just ska vara en försäkring mot
arbetslöshet.*

Men alla omfattas som bekant inte av det skydd som a-kassan ger – cirka en miljon står utan inkomstskydd vid arbetslöshet.

En väl fungerande arbetslöshetsförsäkring är en frihetsfråga. Om det finns en ersättning vid tillfälliga perioder av arbetslöshet ökar individens trygghet. Det är viktigt för att den enskilde inte ska hamna på bar backe, och en väl fungerande a-kassa underlättar strukturomvandlingar på arbetsmarknaden.

Folkpartiet har därför länge arbetat för att arbetslöshetsförsäkringen ska göras allmän för alla förvärvsarbetande. Modellen med socialförsäkringar har flera fördelar. För det första ger socialförsäk-

ringen ett generellt skydd – ingen faller utanför. För det andra försäkras den också mot känd risk, vilket är omöjligt att lösa genom kommersiella försäkringar. För det tredje kan avgifterna hållas låga när alla bidrar.

Arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring. Här finns en viktig skillnad mot t.ex. sjukförsäkringen. Den som är sjuk ska få sin försörjning tryggad när hon eller han är för sjuk för att arbeta, men stödet vid arbetslöshet ska vara ett skydd mot plötsliga inkomstbortfall medan en människa söker nytt jobb. Arbetslöshetsförsäkringen ska alltså både ge trygghet och drivkrafter att snabbt söka sig vidare till egen försörjning.

En av de viktigaste reformerna för att förstärka tryggheten är just en allmän arbetslöshetsförsäkring – det är en viktig trygghetsreform. På sikt, när ekonomin så medger, är det också angeläget att höja taken i försäkringen för att försvara inkomstbortfallsprincipen.

Désirée Pethrus Engström

Riksdagsledamot (KD)

Ledamot i arbetsmarknads-
utskottetArbetsmarknads- och jämställd-
hetspolitisk talesperson

Förvärvsarbete innebär stora möjligheter till personlig utveckling, arbetsgemenskap och sociala kontakter. Därför anser Kristdemokraterna att det är viktigt att förhindra arbetslöshet.

Kristdemokraternas utgångspunkt är att arbetslöshetsförsäkringen ska utformas så att alla får en rimlig trygghet vid arbetslöshet. På samma gång är det viktigt att a-kassan är en omställningsförsäkring mellan två arbeten och att den ger goda incitament att gå från arbetslöshet till arbete. Denna balansgång mellan trygghet och incitament är viktig.

Vid nedläggning av verksamhet bör omställningsförsäkringar finnas. Dessa ska förhandlas fram av arbetsmarknadens parter. Det ger möjlighet till utbildning och omställning. Dessutom ska Arbetsförmedlingen, men också kompletterande aktörer, finnas till hands som stöd i omställningen.

Man kan inte blunda för det faktum att så pass många som 1,2 miljoner arbetstagare valt att stå utanför a-kasssystemet och därför helt saknar ekonomiskt skydd vid arbetslöshet. I grunden är detta

inte hållbart. Precis som alla löntagare omfattas av sjukförsäkringen bör också alla löntagare ha en arbetslöshetsförsäkring. Vi kristdemokrater vill ha en bred politisk överenskommelse kring en obligatorisk a-kassa. Vi vill också göra det billigare att vara med i a-kassan.

A-kasssystemet är idag utformat på sådant sätt att det är en inkomstbortfallsförsäkring, det vill säga den arbetslöse får ut 80 procent av sin tidigare lön upp till en viss taknivå. A-kassans tak har dock legat på samma nivå sedan 2002. Samtidigt har lönerna höjts med några procent varje år. Följden är att allt färre faktiskt får ut 80 procent av sin tidigare lön. För att bryta denna utveckling vill vi kristdemokrater utreda möjligheten att höja taket i a-kassan i takt med den årliga förändringen av prisbasbeloppet.

Tillsammans tror vi kristdemokrater att dessa förändringar kommer att stärka a-kassans roll som en trygg omställningsförsäkring mellan två jobb.

Josefin Brink
Riksdagsledamot (V)
Ledamot i arbetsmarknadsutskottet

Arbetslöshetsförsäkringens utformning påverkar i hög grad löntagarnas villkor, arbetsmarknadens funktionssätt och samhällsekonomin. Förutom det uppenbara; att ge inkomsttrygghet för den enskilde ska försäkringen bidra till att skydda hela löntagarkollektivet mot underbudskonkurrens och upprätthålla lönenivåerna också i tider av hög arbetslöshet.

Arbetslöshetsförsäkringen ska också bidra till en flexibel arbetsmarknad som präglas av strukturomvandling, produktivitetsutveckling och rörlighet. Försäkringen måste dessutom kunna fylla en viktig konjunktur- och regionalpolitisk funktion i tider av hög arbetslöshet och då tillfälliga kriser drabbar hela eller delar av landet.

På alla dessa punkter har arbetslöshetsförsäkringen försämrats genom de dramatiska förändringar som skett sedan regeringsskiftet 2006. Vi ser det som en prioriterad politisk uppgift att återuppbygga arbetslöshetsförsäkringen. Det kommer att kräva en total översyn av regelverk och finansieringssystem, liksom av ersättningsnivåerna.

Men de mest grundläggande elementen som vi anser ska bära framtidens arbetslöshetsförsäkring är följande: Fristående fackliga a-kassor och frivilligt medlemskap. Solidarisk finansiering och låga medlemsavgifter. En kraftigt höjd högsta dagpenning som ger 80 procent av löntagarna 80 procents ersättning. Att det blir möjligt att kvalificera sig till ersättning också genom studier. Att deltidsarbetande och visstidsanställda inte diskrimineras och stängs ute från försäkringen.

För att försäkringen ska kunna upprätthålla sin legitimitet och fylla den mest grundläggande funktionen – att ge inkomsttrygghet – anser vi också att den högsta dagpenningen, taket, bör indexeras så att det följer löneutvecklingen. En sådan lösning skulle göra det överflödigt med separata tilläggsförsäkringar och skapa en mer stabil och långsiktigt hållbar försäkring som omfattar alla inkomstgrupper.

Ulf Holm

Riksdagsledamot (MP)

Ledamot i arbetsmarknads-
utskottetPartiets gruppleddare
i riksdagen

Arbetslöshetsförsäkringens utformning och formen för hur a-kassorna organiserats är en del av den svenska modellen för arbetsmarknadspolitiken. Försäkringens ersättningsnivåer och villkor har fungerat som omställningsförsäkring som gett den försäkrade rimliga villkor att söka och/eller ställa om till nytt jobb.

Många av de frivilliga branschanknutna a-kassorna har fungerat bra i matchningen för att den arbetslöse snabbt kunnat återgå i arbete. Men det förhållandet har förändrats under de senare decennierna. Det kan bland annat förklaras av stora strukturella förändringar på arbetsmarknaden. Arbetskraften har tvingats bli mer rörlig och är inte lika branschanknuten som tidigare. Denna utveckling har påverkat a-kassornas reella branschanknytning.

Med den borgerliga regeringens tillkomst 2006 har arbetslöshetsförsäkring drastiskt förändrats till det sämre. Avgiften har höjts kraftigt, ersättningen har sänkts och det har blivit allt svårare att få del av ersättningen. Med det har en halv miljon personer

lämnat försäkringen och färre väljer att gå med. Med dessa förändringar har försäkringens och a-kassornas roll som en del av arbetsmarknadspolitiken underminerats.

Miljöpartiets högst prioriterade fråga när det gäller arbetslöshetsförsäkringen är att så många som möjligt på arbetsmarknaden ska vara försäkrade. Vi tror att den målsättningen är svår att uppnå med nuvarande system. Därför vill vi tillsätta en utredning där också arbetsmarknadens parter är representerade. Den ska undersöka förutsättningarna för en statligt finansierad modell där arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen slås samman till en försäkring och en myndighet.

Människor ska kunna vända sig till en myndighet där även det kommunala försörjningsstödet hanteras.

Vi har inte råd att låta hundratusentals stå utan arbetslöshetsförsäkring. Det är heller inte acceptabelt att sjuka och arbetslösa människor cyniskt bollas mellan olika försäkringar och myndigheter.

Jag får snart ett nytt jobb!

A-kassans uppgift är att ge trygghet i förändring. Men synen på den trygghet a-kassan ger och vilken roll den ska ha i trygghetssystemet förändras över tiden. För att öka kunskapen om medlemmarnas syn på försäkringen har vi frågat dem hur de ser på sin egen arbetslöshet, sina möjligheter på arbetsmarknaden och hur man ser på den trygghet ersättningen från a-kassan ger.

Undersökningen är gjord i mars/april 2010. Vi lät då 340 AEA-medlemmar som nyligen blivit arbetslösa ta ställning till ett antal påståenden i en telefonintervju.

Bara en tredjedel upplever att a-kassan ger ett bra försäkringsskydd

Arbetslöshetsförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet när någon blir arbetslös. Den arbetslöse ska under en omställningsperiod ha sin försörjning tryggad medan han eller hon söker nytt jobb. Vår undersökning visar att bara en knapp tredjedel av AEA:s arbetslösa medlemmar anser att den ersättning de får från a-kassan ger ett gott skydd. En fjärdedel anser att arbetslöshetsförsäkringen inte alls ger dem ett gott skydd.

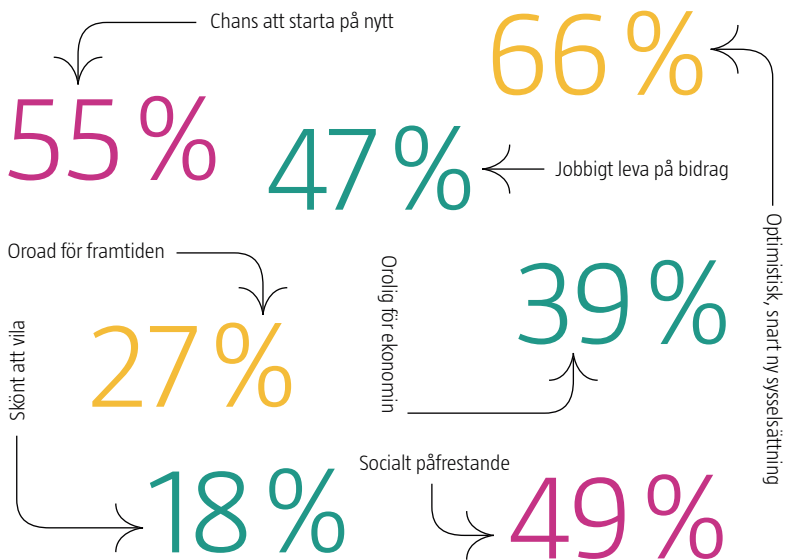
Kraven på arbetssökande upplevs vara rimliga

För att ha rätt till ersättning måste den som är arbetslös klara grundvillkoren som bland annat innebär att man är aktivt arbetssökande. Och det är Arbetsförmedlingen som kontrollerar detta.

71 procent av de tillfrågade anser att kraven som ställs på dem är rimliga. Och männen i något högre utsträckning än kvinnorna. Av de 29 procent som inte tycker att kraven är rimliga upplever 80 procent att kraven är för höga.

Stora skillnader mellan åldersgrupperna i synen på arbetslöshet

Arbetslösheten påverkar den enskilde på olika sätt. När vi frågade hur medlemmarna upplever sin situation som arbetslös är det en sammansatt bild vi får. Samtidigt som det är jobbigt och man oroar sig för sin ekonomi finns framtidstro och optimism. De arbetslösa fick här möjlighet att ange flera alternativ.

De yngsta i vår undersökning, de som är 30 år eller yngre, är också de mest optimistiska (79%), och de äldsta, 51 år och äldre, är de mest pessimistiska då endast 41 procent angivit att de tror att de snart kommer att hitta ny sysselsättning. Minst oroar sig gruppen mellan 31 och 40 år – endast 19 procent av dem anger att de är oroliga för framtiden.

Vi konstaterar att män och kvinnor upplever sin arbetslöshet ganska lika, även om kvinnorna i högre utsträckning (43% kvinnor mot 33% män) anger att de är oroliga för sin ekonomi och att det är jobbigt att leva på bidrag (50% kvinnor mot 42% män).

Tillgänglighet och klarspråk viktigast

På frågan om vad som är viktigast med medlemskapet i a-kassan svarar man (siffran anger snittvärdet på en tiogradig skala där 1 motsvarar "oviktigt" och 10 "mycket viktigt").

- Att AEA:s personal är tillgänglig och går att nå 9,1 (kvinnor 9,3, män 8,8)
- Att den skriftliga informationen och beslutet är enkelt att förstå 9,2 (kvinnor 9,4, män 8,8)
- Att AEA:s personal ger ett gott bemötande 9,0 (kvinnor 9,3, män 8,5)
- Att pengarna kommer snabbt 8,8 (kvinnor 9,0, män 8,5)
- Att medlemsavgiften är låg 7,9 (kvinnor 8,0, män 7,6)

Mannen utan a-kassa

av Susanna Alakoski, författare

Minnnet av mannen är tydligt. Han hade aldrig besökt ett socialkontor förut. Han hade hus, två bilar, två garage. Han var egen företagare, han hade en familj att försörja, han var van vid lyx. När jag meddelade honom, att socialbidrag endast kunde utbetalas till personer som saknade eget kapital i form av hus och bilar såg han ut att vilja mörda mig.

– Och här har man betalat in skatt i hela sitt liv.

– Ja, men så är lagen skriven, det är bara de allra fattigaste som har rätt till socialbidrag. Alla måste i första hand försörja sig på egen hand.

– Men jag är ju arbetslös.

– Hjälp inte, du kan få akut ekonomiskt bistånd, men i första hand kommer du att måsta sälja dina bilar, ditt hus.

– Och här har man betalat in skatt i hela sitt liv.

– Ja, så säger alla, men som jag sa, socialbidrag går bara till de allra fattigaste. Det är en vanlig fördom att vem som helst kan få socialbidrag och hur mycket som helst. Du är inte medlem i någon a-kassa?

– Jag är egen företagare.

– Det finns a-kassa även för egna företagare, man måste inte vara medlem i en fackförening.

Mannen såg ut att vilja mörda mig ännu en gång. Dubbelmord. Och jag hade svårt att inte blänga tillbaka med samma blick. Jag blev hårt prövad. Kände föraktet krypa. Där fick han, för att han inte var med i facket, a-kassan. Ty a-kassan hade inte tvingat honom att sälja vare sig hus eller bil, han hade fått ett år på sig att komma på fötter igen, söka nytt jobb, eller lösa sin situation på annat sätt. Nu blev det socialbidrag istället och försäljning av dyra hemmet och dyra bilar som inte av lagen ansågs vara livsnödvändiga för mannens uppehälle. En hyresbostad är också en bostad säger nämligen lagen. Och man tar sig fram även med kollektivtrafik.

Trygghet. När man googlar ordet får man miljontals träffar. Träffarna åskådliggör vårt behov av vardagstrygghet: säkra dörrar, vägar, trygghet vid sjukdom, ålderdom, barns trygghet på fritids, i skolan. Vuxnas på jobbet. Vi vill slippa terrorism, e-ämnen, miljögifter, vi vill åka säkert på tunnelbanan. Kvinnors upplevda trygghet och otrygghet studeras. Trygghet i relationer. Vår sociala trygghet. Mammapappatrygghet. Och när kungafamiljen gifter sig är Stockholm en skottsäker stad. När vi talar om hemförsäkringar och lönesystem som fungerar, eller inte fungerar, kommer vi in på ekonomisk trygghet. Även vid tillfällig arbetslöshet behöver vi ekonomisk trygghet.

Mannen på socialkontoret var tillfälligt arbetslös, utan arbetslöshetsförsäkring. Men han bodde inte i USA. Där hade han fått gå till kyrkans soppök med sin familj. I Sverige kom han till ett socialkontor. Han hade rätt till akut ekonomiskt bistånd under tre månader. Det är mer än soppa det. Mycket mer.

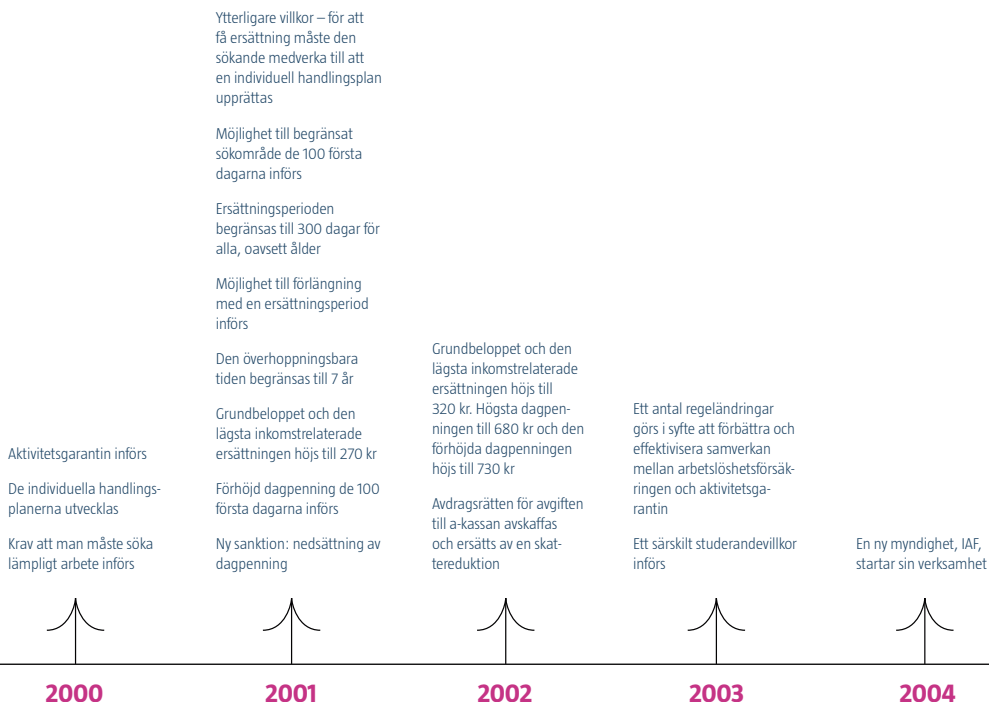
Den moderna staden är sömlös. Vi konsumerar, producerar och transporterar under dygnets alla timmar. I jakten på välfärd och trygghet skruvas ljusnivåerna upp, allt mörker avlägsnas successivt. Trots det ökar otryggheten. Om vi istället sänker ljusnivåerna och rensar bort ljus skulle vi få vackrare och tryggare städer, tror en del arkitekter. Så sant. Och inte bara det, vi kanske i mörkret får dyrbar tid att reflektera över ordet trygghet. Mannen utan a-kassa hade det åtråvärda ljuset, men hade han det nödvändiga mörkret?

”

Regler i förändring

Arbetslöshetsförsäkringens regler upplevs ofta vara krångliga och svåra att förstå. Vi på AEA håller med om den beskrivningen eftersom det krävs ganska mycket kunskap om både regler och rutiner för att förstå vilka rättigheter och skyldigheter man har.

Principen för a-kassan har alltid varit densamma – att under en övergångsperiod ersätta inkomsten från ett jobb som man inte längre har. Men på detaljnivå har reglerna ändrats mycket under årens lopp. Bara under 2000-talets första årtionde har många större förändringar genomförts. De har varit ojämnt fördelade över åren och flest genomfördes 2001 respektive 2007. Här visas ett urval av de förändringar som genomförts.

Hantering av EU-intygen E301 och E302 flyttas från IAF till a-kassorna

Ny regel om återbetalningsskyldighet införs

Den förhöjda dagpenningen tas bort

Arbetsvillkoret skärps från 70 till 80 timmar per månad

Den överhoppningsbara tiden begränsas till 5 år

Beräkningen av normalarbetstiden ändras

Kompensationsnivån ändras

Regeln om begränsat sökområde tas bort

Reglerna för bisyssla skärps

Aktivitetsgarantin ersätts med jobb- och utvecklingsgarantin och en jobbgaranti för ungdomar införs

Studerandevillkoret avskaffas

Bidragsbrottslagen införs

Avdragsrätten tas bort

Ny finansieringsmodell, högre grad av egenfinansiering införs

Alla a-kassor höjer sina avgifter

Ny deltidsbegränsning om 75 ersättningsdagar införs

Ändringar i finansieringssystemet görs

Antalet karensdagar utökas från 5 till 7 dagar

Ökade möjligheter till ny- och återinträde införs

Kravet om viss arbetad tid i direkt anslutning till ansökan om medlemskap tas bort

Tidsbegränsad möjlighet att uppfylla medlemsvillkoret på 6 månader införs

Arbetslöshetsavgiften minskas med 50 kr

Beräkningen av normalarbetstiden ändras

2005

2006

2007

2008

2009

Hur mycket får man?

En ersättningsperiod är 300 dagar. Om man är förälder till barn under 18 år får man automatiskt 150 extra dagar när de 300 ersättningsdagarna är slut.

Arbetslös dag 1–200	Kompensationsnivå: 80 procent
Arbetslös dag 201–300	Kompensationsnivå: 70 procent
Arbetslös dag 301–450	Kompensationsnivå: 70 procent (för föräldrar till barn under 18 år)

Man kan maximalt få 5 ersättningsdagar per vecka. I snitt får man 22 ersättningsdagar per månad.

Högsta dagpenning är 680 kronor före skatt. För den krävs att man har haft en genomsnittlig månadslön på mer än 18 700 kronor. Om den genomsnittliga månadsinkomsten varit högre än 21 371 kronor får man 680 kronor per dag hela ersättningsperioden och påverkas inte av de olika kompensationsnivåerna.

Ersättningens storlek i förhållande till lön

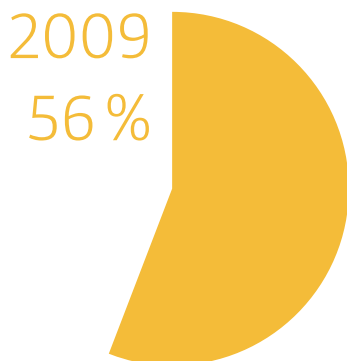
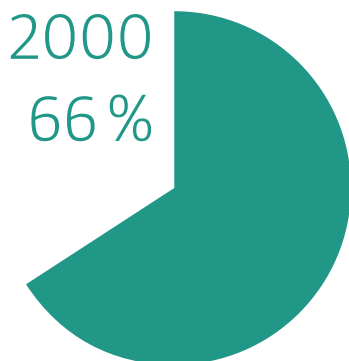
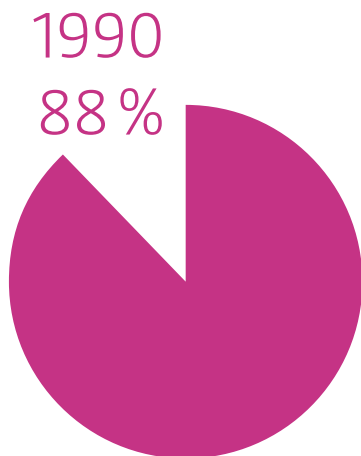
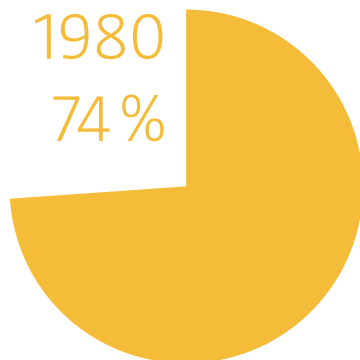
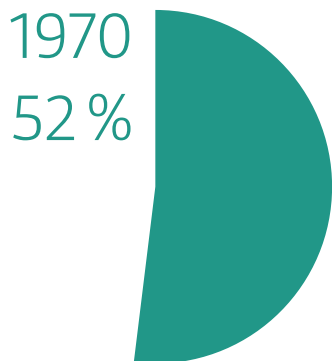
Den ersättning man får som arbetslös har förstås förändrats under AEA:s 40-åriga historia. 1970 var den högsta dagpenningen 50 kronor (plus två kronor per dag och barn), 2009 var motsvarande belopp 680 kronor.

Men hur har dagpenningen stått sig i förhållande till en månadsinkomst?

Vi har utgått från den genomsnittliga månadsinkomst (normalinkomst) som våra ersättningstagare hade innan de blev arbetslösa, 26 500 kronor i månaden 2009. Vi har räknat om den utifrån den nominella löneutvecklingen från 1970 och fram t.o.m. 2009. För att kunna jämföra med dagpenningen som betalas ut för maximalt 5 dagar i veckan (ca 22 dagar i månaden) har vi även räknat om månadsinkomsten till en dagsinkomst.

Vi utgår från att en dags arbetsinkomst motsvarar en hel cirkel – för att se hur stor del dagpenningen räcker till.

Många av AEA:s medlemmar har inkomstförsäkring via sitt fackförbund eller privat. Inkomstförsäkringen, som lägger sig ovanpå ersättningen från a-kassan, administreras inte av AEA och vi har därför i denna beräkning endast räknat med den inkomstrelaterade ersättning som AEA betalar ut.

Högsta dagpenningens andel av en dagsinkomst (beräknat på den genomsnittliga normalinkomsten i AEA)

1970 ingår 66,7 % av befolkningen (16–74 år) i arbetskraften. 80,6 % av männen är i arbetskraften. Kvinnorna delas in i ogifta och gifta. 51,5 % av de gifta kvinnorna ingår i arbetskraften och 55,1 % av de ogifta.

2010 har vi fortfarande ingen statistik för hela året, året innan utgör arbetskraften 70,6 % av befolkningen (15–74 år). Bland männen är 73,4 % i arbetskraften och bland kvinnorna 67,6 %.

Hur funkar a-kassan?

Ordet a-kassa används som förkortning för

- *arbetslöshetskassa*
- *arbetslöshetsförsäkring*
- *arbetslöshetsersättning*

Arbetslöshetskassan

A-kassan är en förening Hur en kassa får bildas och vad kassorna ska arbeta med framgår av lagen om arbetslöshetskassor. När vi handlägger medlemskapsärenden och ersättningsärenden arbetar vi med myndighetsutövning och då är förvaltningslagen och lagarna om offentlighet och sekretess tillämpliga.

Medlemsavgiften är försäkringspremien A-kassan har medlemmar som betalar sin premie i form av en medlemsavgift. Avgiftens storlek beror dels på hur mycket pengar som a-kassan måste betala in till staten för varje medlem, dels på kassans administrationskostnader.

Kompletterande a-kassa För personer som inte vill vara medlemmar i en a-kassa finns det möjlighet att ansluta sig till Alfakassan. Där kan personer som varken är anslutna eller medlemmar i någon a-kassa få grundbeloppet om de uppfyller arbetsvillkoret.

A-kasseärenden till förvaltningsdomstolen Skulle en person vara missnöjd med a-kassans beslut om ersättning eller medlemskap ska ärendet omprövas av a-kassan. I det fall den klagande fortfarande inte är nöjd med sitt beslut kan ärendet överklagas till förvaltningsrätt, kammarrätt och slutligen Regeringsrätten.

Finansieringsavgiften Vi betalar varje månad in en finansieringsavgift till staten som en delfinansiering av det statsbidrag vi sedan får för att betala ut till våra arbetslösa medlemmar.

Statsbidrag Varje vecka begär kassan statsbidrag från Arbetsförmedlingen för exakt det belopp som den veckan ska betalas ut till medlemmarna.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen IAF är tillsynsmyndighet för a-kassorna och för Arbetsförmedlingen. Den utfärdar bland annat tillämpningsföreskrifter för lagen om arbetslöshetskassor och lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Arbetslöshetsförsäkringen

En försäkring Endast den som uppfyller villkoren i lagen om arbetslöshetsförsäkring kan få ersättning vid arbetslöshet.

Det finns en allmän **grundförsäkring** och en frivillig **inkomstbortfallsförsäkring**.

För att få ersättning måste vissa villkor vara uppfyllda.

Grundvillkor För att ha rätt till a-kassa ska den sökande vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, vara aktivt arbetssökande och kunna visa att man tidigare arbetade mer än vad man gör nu. Den arbetssökande ska också visa sig beredd att ta alla lämpliga arbeten

Arbetsvillkor Det arbete man utför under tiden som medlem ger rätt till ersättning om man har arbetat så mycket att man klarar ett arbetsvillkor. Enkelt uttryckt kräver arbetsvillkoret att man har arbetat halvtid eller mer i minst ett halvår innan man blir arbetslös.

Medlemskap För att få ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen krävs att man varit medlem i a-kassan i minst ett år.

Arbetslöshetsersättningen

Ansökan om a-kassa Den som blir arbetslös anmäler sig hos Arbetsförmedlingen och skickar ansökan om ersättning till a-kassan. Till ansökan ska man bifoga alla intyg och uppgifter som behövs för att vi ska kunna fatta beslut.

Grunden för ersättningen Först kontrolleras att personen uppfyller arbetsvillkoret. Därefter räknas en genomsnittlig normalarbetstid och normal-

inkomst fram som bestämmer hur mycket personen får i ersättning från a-kassan och från eventuella inkomstförsäkringar och trygghetsavtal.

Skriftliga beslut När beslut fattats får den sökande ett skriftligt beslut om huruvida hon eller han har rätt till ersättning.

Kassakort Varannan vecka redovisar den sökande hur många timmar som man varit arbetslös, arbetat, varit sjuk eller föräldraledig eller haft något annat förhinder att söka arbete.

Utbetalning Kassan betalar ut den ersättning den arbetslöse har rätt till utifrån de uppgifter hon eller han lämnat. När utbetalning sker beror på när kassakorten skickats in.

Kontroller Ersättningen betalas ut löpande utifrån kassakorten och AEA gör regelmässiga och slumpmässiga kontroller för att försäkra oss om att rätt personer får rätt ersättning.

1970 fanns det 48 a-kassor och de hade sammanlagt 2 166 014 medlemmar.

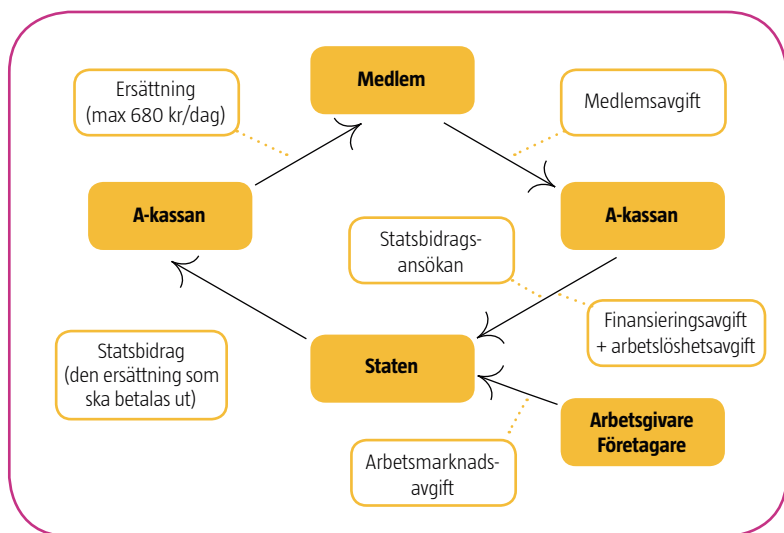
2010 var 3 358 541 (31 mars) personer medlemmar i 32 a-kassor.

A-kassans finansiering

Arbetslöshetsersättningen är en del av det sociala trygghetssystemet. Den finansieras dels av arbetsgivarnas sociala avgifter och egenföretagarnas egenavgifter, dels av de finansieringsavgifter och arbetslöshetsavgifter som a-kassorna betalar in till staten.

Avgiften som medlemmen betalar till sin a-kassa ska täcka kostnaderna för finansieringsavgiften, arbetslöshetsavgiften och a-kassans administrativa kostnader. Arbetslöshetsavgiften infördes 2008 (2007–2008 fanns en förhöjd finansieringsavgift) för att öka försäkringsmässigheten – kopplingen mellan avgiften och kostnaden för arbetslösheten i den enskilda a-kassan skulle bli tydligare. Arbetslöshetsavgiften får endast tas ut av kassornas icke arbetslösa medlemmar.

Finansieringsavgiften räknas ut enligt följande

$1,31 \times \text{antalet medlemmar} \times \text{genomsnittlig inkomstrelaterad dagpenning} / 12$

Arbetslöshetsavgiften räknas ut enligt följande

33% av den utbetalade ersättningen **minus** 50 kr per icke arbetslös medlem.

Statistik

Arbetslöshetsstatistik

SCB

SCB ansvarar för den officiella statistiken över arbetslöshet. Varje månad gör SCB en arbetskraftsundersökning, AKU, som visar förhållandena på arbetsmarknaden med tonvikt på såväl antal som andel sysselsatta respektive arbetslösa. Undersökningen bygger på intervjuer av personer 15–74 år, där de tillfrågade får svara på frågor om sin arbetsmarknadssituation under en specifik vecka i referensmånaden.

Begrepp i AKU:

- För att räknas som **arbetslös** enligt AKU gäller i korthet att man är arbetsökande men inte har något arbete under referensperioden. Man måste också kunna utföra arbete under undersökningsperioden.
- Som **sysselsatta** räknas de som under referensveckan arbetade minst en timme eller som hade ett arbete som de var frånvarande från, t.ex. på grund av sjukdom. Även personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program kan räknas som sysselsatta.
- I **arbetskraften** ingår alla som är antingen sysselsatta eller arbetslösa enligt definitionerna ovan.
- De personer som vare sig är sysselsatta eller arbetslösa tillhör gruppen **ej i arbetskraften**, här ingår t.ex. studerande och pensionärer. Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som räknas som studier ingår också i gruppen.

www.scb.se/aku

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen redovisar varje vecka och månad statistik över arbetslösheten. Statistiken hämtas från Arbetsförmedlingens operativa förmedlingssystem och innehåller uppgifter om dem som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen och delas bl.a. upp på arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program. Åldersintervallet för denna statistik är 16–64 år.

www.arbetsformedlingen.se

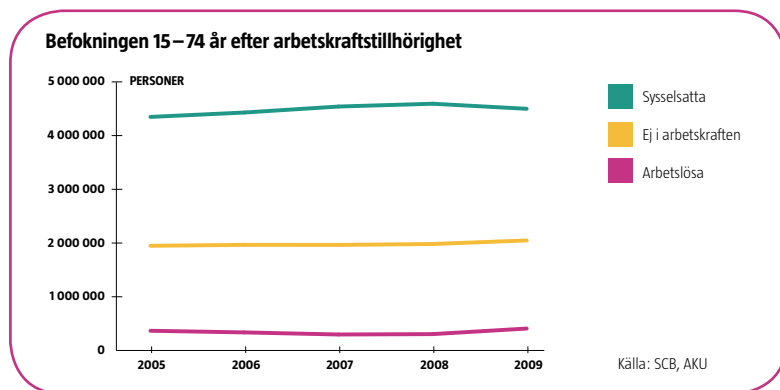
Jämförelser

Eftersom SCB och Arbetsförmedlingen använder olika sätt att inhämta statistiken är uppgifterna inte direkt jämförbara. Vid jämförelser med andra länders statistik ska därför alltid SCB:s statistik användas.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF)

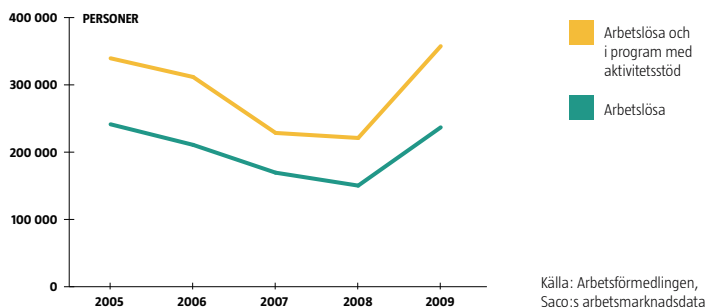
Ur arbetslöshetskassornas datasystem går också att hämta mycket statistik, bl.a. kan man där få fram hur många som är medlemmar i en arbetslöshetskassa, hur många av dem som fått arbetslöshetsersättning och hur mycket de fått. En del av a-kassornas statistik sammanställs av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF).

www.iaf.se

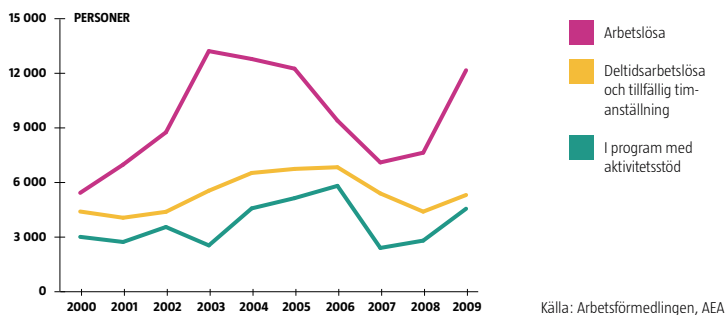
Arbetsförmedlingen

Arbetslösa och personer i program med aktivitetsstöd

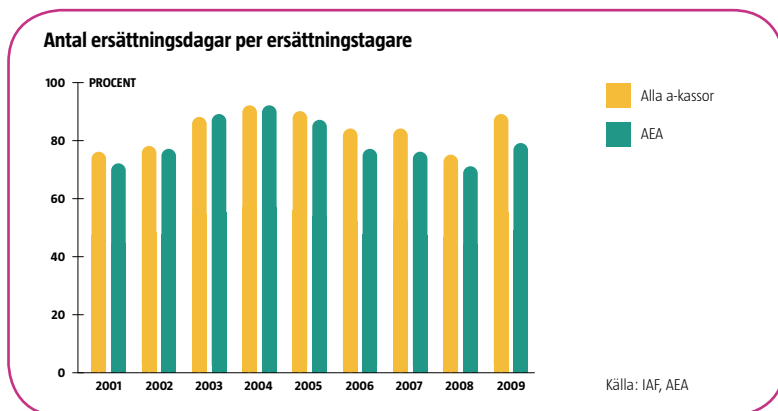

Arbetslösa i AEA

Antal AEA-medlemmar anmälda på Arbetsförmedlingen i december

Ersättningsdagar

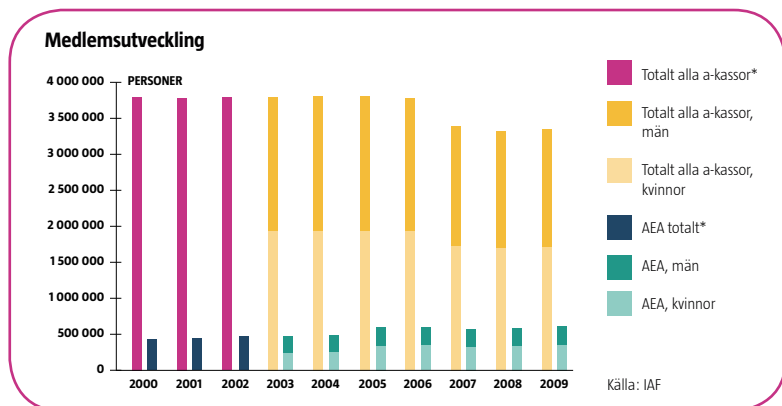

Totalt utbetald ersättning, grundbelopp och inkomstrelaterad ersättning

År	Totalt utbetald arbetslöshetsersättning, alla a-kassor		
	Kvinnor	Män	Totalt
2001	11 044 634 278 kr	11 220 481 755 kr	22 265 116 032 kr
2002	10 793 254 673 kr	11 883 837 469 kr	22 677 092 142 kr
2003	12 990 295 925 kr	15 475 031 255 kr	28 465 327 180 kr
2004	15 042 804 971 kr	17 571 199 529 kr	32 614 004 500 kr
2005	15 141 192 830 kr	16 047 402 347 kr	31 188 595 177 kr
2006	13 330 062 443 kr	13 588 114 541 kr	26 918 176 984 kr
2007	9 953 336 097 kr	9 484 206 140 kr	19 437 542 237 kr
2008	7 120 173 643 kr	6 471 645 889 kr	13 591 819 531 kr
2009	8 388 714 271 kr	11 172 773 036 kr	19 561 487 307 kr

Källa: IAF

Medlemmar

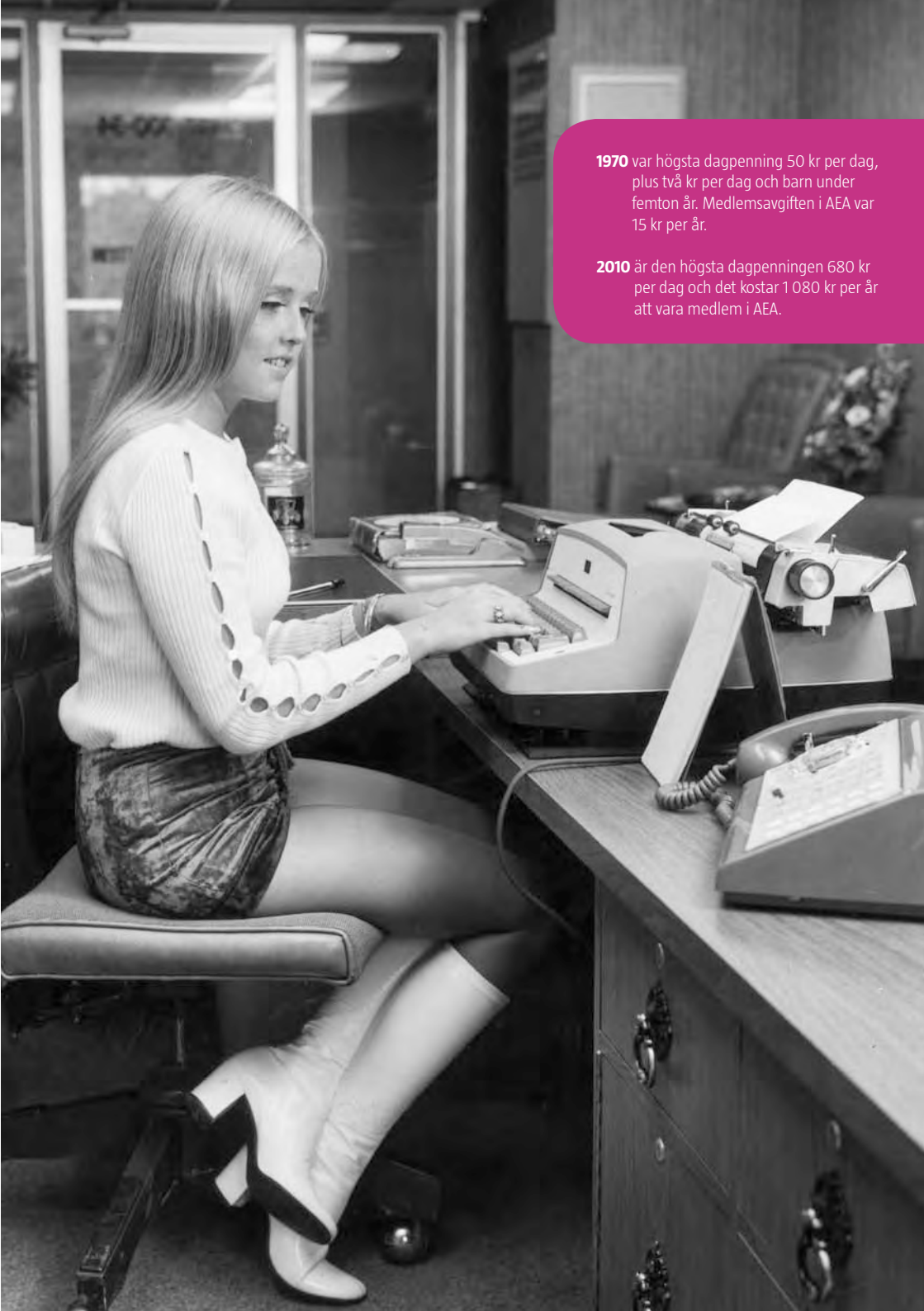

* Antal medlemmar 31 december respektive år. Antalet medlemmar fördelat per kön finns endast fr.o.m. 2003.

2010 har AEA

615 000

medlemmar och är Sveriges största a-kassa

1970 var högsta dagpenning 50 kr per dag, plus två kr per dag och barn under femton år. Medlemsavgiften i AEA var 15 kr per år.

2010 är den högsta dagpenningen 680 kr per dag och det kostar 1 080 kr per år att vara medlem i AEA.

Arbetslöshetsförsäkringen i bokstavsordning

Arbetslös	För att räknas som arbetslös måste du ha förlorat arbetstid, vara anmäld på Arbetsförmedlingen, vilja och kunna ta lämpliga arbeten och vara aktivt arbetssökande.
Arbetsvillkor	Det antal månader och timmar som du minst måste arbeta under ramtiden för att ha rätt till a-kassa. För närvarande är arbetsvillkoret sex månader à 80 timmar.
Avstängning	Den sanktion som vanligen drabbar dig som säger upp dig. Du stängs i normalfallet av i 45 dagar vilket motsvarar nio helt arbetslösa veckor.
Bisyssla	Extraarbete (anställning eller eget företag) som du varaktigt har haft samtidigt som du utfört annat arbete på heltid i minst tolv månader före arbetslösheten. En bisyssla behöver inte redovisas på kassakorten och påverkar därför inte antalet ersättningsdagar per vecka.
Dagpenning	Den ersättning per dag som du har rätt till när du är arbetslös. Som mest kan du få fem ersättningsdagar per vecka. Högsta möjliga dagpenning är 680 kronor, ersättningen är skattepliktig och pensionsgrundande.
Deltidsbegränsning	För dig som deltidsarbetar finns en begränsning på 75 ersättningsdagar. Det betyder att du bara kan få 75 dagar utbetalda i veckor som du delvis arbetar och delvis är arbetslös.
Ersättningsperiod	Det antal ersättningsdagar som du som mest kan få vid arbetslöshet utan att på nytt behöva uppfylla arbetsvillkoret. En ersättningsperiod är 300 dagar (ca 14 månader om du är helt arbetslös). Men du som är förälder till barn under 18 år kan få 450 dagar.
Grundersättning	Grundbelopp (max 320 kronor per dag) som kan beviljas dig som klarar arbetsvillkoret men inte medlemsvillkoret.
Hinder	De timmar per vecka som du inte kan ta arbete, t.ex. om du arbetar, vårdar barn, är sjuk eller har semester. Timmar som du är förhindrad minskar antalet ersättningsdagar för den veckan.
Inkomstrelaterad ersättning	Ersättning som du kan få om du klarar både arbetsvillkor och medlemsvillkor. Den grundar sig på den genomsnittliga inkomst som du haft under ramtiden.
Karens	De sju dagar som du först måste vara arbetslös utan ersättning för att sedan kunna få a-kassa utbetald.

Kassakort	På kassakortet redovisar du hur många timmar du är arbetslös respektive hindrad från att ta arbete. Kortet är din formella ansökan om utbetalning och redovisas alltid i efterhand och med två veckor i taget. Mer än 80 procent av AEA:s medlemmar deklarerar kassakorten elektroniskt i Internetkassan.
Kompensationsnivå	När du är arbetslös har du dag 1–200 rätt till en kompensationsnivå på 80 procent. Dag 201–300(450 för föräldrar) är kompensationsnivån 70 procent.
Lämpligt arbete	I princip är alla arbeten lämpliga. Därför ska du söka de arbeten som Arbetsförmedlingen föreslår, om du inte gör det kan du få din dagpenning nedsatt. Endast i de fall som du har styrkta hälsoskäl, mycket starka familjeskäl eller där lönen understiger din a-kasseersättning med minst 10 procent är arbetet olämpligt.
Medlemsvillkoret	Om du har varit medlem i a-kassan i 12 månader eller mer klarar du medlemsvillkoret vilket är en av förutsättningarna för inkomstrelaterad ersättning. Om du har varit medlem i flera a-kassor kan du lägga samman medlemsmånaderna om de varit sammanhängande.
Nedsättning	Den sanktion som vanligen drabbar dig som tackar nej till ett erbjudet lämpligt arbete eller inte söker ett lämpligt arbete som Arbetsförmedlingen anvisar dig. Första gången din ersättning sätts ned blir det med 25 procent i 40 dagar.
Normalarbetstid	Den genomsnittliga veckoarbetstid som du har haft under ramtiden.
Normalinkomst	Den genomsnittliga månadsinkomst som du har haft under ramtiden. Normalinkomsten ligger till grund för din dagpenning.
Omställningsförsäkring	A-kassan ska ge dig ersättning under tiden som du anstränger dig att hitta ett nytt arbete eller annan sysselsättning.
Ramtid	Den tidsram på tolv månader som du har på dig att klara arbetsvillkoret och som utgör beräkningsgrund för normalarbetstid och normalinkomst. Ramtiden utgörs vanligtvis av året närmast före arbetslösheten men förlängs om det finns överhoppningsbar tid.
Studier	Innebär i normalfallet att du inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Studierna kan vara överhoppningsbara när de är avslutade.
Överhoppningsbar tid	Varje månad under ramtiden som du har varit sjuk på heltid, bedrivit vissa studier på heltid eller varit föräldraledig med föräldrapenning eller med barn yngre än två år och inte arbetat 80 timmar eller mer, får hoppas över och förlänga på så sätt ramtiden bakåt med maximalt fem år.

Referenser

Akademikernas a-kassa (AEA), statistik ur ärendehanteringssystemen Oas, Äga och Melos

AEA, 20 år med AEA, Skrift framtagen till AEA:s 20-årsjubileum, maj 1990

AEA, Medlemsundersökning, mars/april 2010

Arbetsförmedlingen, statistik, www.arbetsformedlingen.se

Arbetsförmedlingen, Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2009 (Ura 2009:2)

Arbetsförmedlingen, Prognoser för utbetalningar 2010-2014, Dnr 2.4-2010/12135

Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO), Historik över arbetslöshetsförsäkringen 1885-2008, www.samorg.org

SO, Bara en av tio heltidare får 80 procent, Rapport 2009-11-20

Högskoleverket och SCB, Universitet och högskolor, Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå höstterminen 2009, Statistiskt meddelande UF 46 SM 0901

Högskoleverket, Samband mellan konjunktur och högskolestudier, Statistisk analys 2009/9

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, statistik, www.iaf.se

Medlingsinstitutet, Vad säger den officiella lönestatistiken om löneskillnaderna mellan kvinnor och män 2008?, september 2009, www.mi.se

Medlingsinstitutet, Statistik löneutveckling

Regeringen, propositioner

1999/2000:98, 1999/2000:139, 2001/02:36, 2001/02:151, 2002/03:44, 2005/06:152, 2006/07:1, 2006/07:15, 2006/07:80, 2006/07:89, 2007/08:118, 2008/09:127

Riksdagen, betänkanden

1999/2000:AU7, 2000/01:AU5, 2001/02:SkU6, 2001/02:AU7, 2002/03:AU8, 2005/06:AU10, 2006/07:FIU1, 2006/07:AU4, 2006/07:AU13, 2006/07:SFU12, 2007/08:AU6, 2008/09:AU10

Sacos Arbetsmarknadsdata, www.saco.se

Statistiska centralbyrån (SCB), Arbetskraftsundersökningar (AKU), www.scb.se/aku

SCB, Statistisk årsbok för Sverige 1971

Har du frågor om årsboken?

Katarina Bengtson Ekström, kassaföreståndare
katarina.bengtson.ekstrom@aea.se
070-615 72 82

Annika Stenberg, informationschef
annika.stenberg@aea.se
070-396 33 63

Alexandra Oljans Ahlin, kommunikatör
alexandra.oljans.ahlin@aea.se
070-740 46 74

”

Trygghet. När man googlar ordet får man miljontals träffar ... Och när kungafamiljen gifter sig är Stockholm en skottsäker stad ... kommer vi in på ekonomisk trygghet. Även vid tillfällig arbetslöshet behöver vi ekonomisk trygghet. ”

” Den 20 december 2006 vilade en stilla julstämning över riksdagen ... Det växlades en del hårda ord. ”

” Finansieringsavgiften är 131%. ”

” Kraven är rimliga. ”

Vad handlar den här boken egentligen om?

Vilken är den röda tråden?

Svaret är – kanske lite otippat – A-kassa!

**Akademikernas
a-kassa**

Akademikernas arbetslöshetskassa
Box 3536, 103 69 Stockholm
E-post: post@aea.se
Tel: 08-412 33 00 / 0771-AKASSAN
Hemsida: www.aea.se